

РОЗВИТОК ЛІЗИНГУ ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ
В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИDEVELOPMENT OF LEASING AND ITS PERSPECTIVES
IN AGROINDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE

УДК 339.187.62:631.3

Садур О.Б.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
Львівський національний аграрний
університет

Агрес О.Г.

к.е.н., в.о. доцента кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Львівський національний аграрний
університет

Томашевський Ю.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування Львівський
національний аграрний університет

Зазначено, що лізинг є особливою формою відтворення основних фондів, що є своєрідною підприємницькою діяльністю. Це одна з найбільш привабливих і найбільш перспективних форм інвестицій, які можуть суттєво відродити процес оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників і вступ української економіки в структуру світового ринку. Основою лізингу є довгострокова оренда майна, а саме його передача на тимчасове користування на умовах оплати, терміновості чи викупу. Доведено, що нині ринок лізингових послуг в Україні перебуває на початковій стадії порівняно з європейськими країнами, а також лізинг як спосіб продажу продукції та інвестицій став широко використовуватися у всьому світі. Кількість лізингових операцій у нашій країні залишається в кілька разів меншою за аналогічні показники західних країн. Для активнішого розвитку ринку лізингових послуг і, як результат, успішного розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс запропонованих заходів.

Ключові слова: лізинг, матеріально-технічні засоби, лізингові послуги, лізингові платежі, лізингові операції, ринок лізингових послуг, лізингодержувач, лізингодавець.

Отмечено, что лизинг является особой формой воспроизводства основных фон-

дов, что является своеобразной предпринимательской деятельностью. Это одна из самых привлекательных и наиболее перспективных форм инвестиций, которые могут существенно возродить процесс обновления материально-технической базы сельскохозяйственных товаропроизводителей и вступления украинской экономики в структуру мирового рынка. Основой лизинга является долгосрочная аренда имущества, а именно его передача на временное пользование на условиях оплаты, срочности или выкупа. Доказано, что на сегодняшний день рынок лизинговых услуг в Украине находится на начальной стадии по сравнению с европейскими странами, а также лизинг как способ продажи продукции и инвестиций стал широко использоваться во всем мире. Количество лизинговых операций в нашей стране остаются в несколько раз ниже аналогичных показателей западных стран. Для активного развития рынка лизинговых услуг, и, как результат, успешного развития лизинга в Украине целесообразно провести комплекс предложенных мероприятий.

Ключевые слова: лизинг, материальные средства, лизинговые услуги, лизинговые платежи, лизинговые операции, рынок лизинговых услуг, лизингополучатель, лизингодатель.

It is stated that leasing is a special form of reproduction of fixed assets, a kind of entrepreneurial activity. This is one of the most attractive and most promising forms of investment that can significantly revive the process of updating the material and technical base of agricultural commodity producers and the entry of Ukraine's economy into the structure of the world market. The basis of leasing is the long-term lease of property, that is, its transfer for temporary use on terms of payment, timeliness and repayment or redemption. Leasing may be a good alternative to bank lending, since it allows you to significantly reduce start-up investment, and thus opens up wide opportunities for small and medium-sized businesses. Compared to other methods of acquiring technical means (bank credit, payment for delivery, purchase with deferred payment, etc.), it has a number of advantages. It is proved that today the market of leasing services in Ukraine is in the stage of formation in comparison with European countries, and also that leasing, as a way of sales of products and investments, has become widely distributed all over the world. In particular, foreign experience points to the purchase of equipment for leasing for billions of euros annually. The volume of the leasing market in any of the 26 European countries substantially exceeds the Ukrainian one. For example, in Slovakia and Poland, only in the first half of 2017, new leasing contracts were concluded for EUR 1.1 billion and EUR 7.3 billion, respectively. In Germany and the UK, the market has already reached 25.5 billion euros and 39.1 billion euros. The volumes of leasing operations in our state remain several times lower than those of western countries. To activate the leasing market, as well as the successful development of leasing in Ukraine, it is advisable to carry out a set of proposed measures, namely: reforming tax legislation, setting standards for accelerated depreciation, diversifying sources of financing leasing operations, etc. It is concluded that today the market of leasing services in Ukraine needs special attention, as it is not only a means of stimulating the implementation of new technology, accelerating the updating of material and technical base, but also intensifying the development of the national economy as a whole, improving its qualitative level.

Key words: leasing, material and technical means, leasing services, leasing payments, leasing operations, leasing services market, lessee, lessor.

Постановка проблеми. Впродовж останніх років спостерігається істотне зношення матеріально-технічної бази агропромислового комплексу. Недостатнє забезпечення сільськогосподарських підприємств матеріально-технічними засобами (комбайнами, тракторами, автомобілями та іншими засобами) безпосередньо пов'язане з відсутністю фінансових ресурсів.

Одним із шляхів відтворення основних засобів є лізинг як особлива сфера підприємницької діяльності, яка широко поширена за межами нашої держави – сьогодні вона розвивається в Україні. Лізинг є однією з найпривабливіших та найбільш

перспективних форм інвестування, які можуть суттєво відродити процес оновлення матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників і виведення української економіки у структуру світового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням проблеми розвитку та перспективи лізингових відносин із метою технічного переобладнання аграрної галузі займалися такі вчені, як А. Барабаш, А. Бурковська, Н. Внукова, О.Є. Гудзь, І. Горіславська, М. Дем'яненко, А. Загородній, П. Мосіюк, В. Міщенко, О. Непочатенко, В. Різник, П. Саблук, А. Статівка, Д. Січко та ін. Однак

питання оновлення матеріально-технічної бази в аграрних підприємствах за допомогою лізингових операцій в аграрній сфері потребують подальшого вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження проблеми функціонування лізингового ринку в аграрній сфері України, порівняння його з ринками зарубіжних країн та окреслення перспектив застосування у вітчизняній сфері економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лізинг – це фінансовий інструмент, який нині є однаково вигідним як для лізингодавців, так і для лізингоодержувачів. Для перших суб'єктів ця угода менш ризикована, ніж позика на закупівлю сільськогосподарської техніки, тому що у разі неплатежів можна швидко відкликати лізингове обладнання і не очікувати судового позову. Для інших вигода від лізингу полягає в тому, що крім окремої одиниці техніки вони не ризикують своєю іншою власністю.

Але навіть за таких обставин лізинг в Україні недостатній для гарантування аграріям стабільності фінансування. Це особливо актуально, коли інші джерела фінансування, такі як банки, майже зменшуються. Серед останніх сектор сільського господарства фактично кредитує лише декілька установ.

Доцільно зазначити, що банківська система України є дотичною до таких проблем, як низький кредитний та інвестиційний рейтинг, зменшення довіри до національної валюти (гривні), висока корупція, недосконале та непристосоване законодавство, що приводить до негативних наслідків у роботі Національного Банку України та комерційних банків зокрема.

Досить низькою є кредитна активність банків у сільському господарстві, що викликано вузьким колом надійних позичальників, високим рівнем невизначеності розвитку економіки та завищених вартостей кредитних ресурсів. [2, с. 19].

Значну потребу в кредитних ресурсах сільськогосподарські товаровиробники мають здатність задовольняти завдяки повнішому використанню потенціалу ринку лізингових послуг. Лізинг може бути гарною альтернативою банківському кредитуванню, тому що дає змогу значно скоротити початкові інвестиції, а отже, відкриває широкі можливості для малого та середнього бізнесу.

Порівняно з іншими методами придбання технічних засобів (банківський кредит, оплата за фактом поставки, купівля з відстроченням оплати тощо) лізинг має певні переваги:

- зменшує ризик неповернення коштів, оскільки за лізингодавцем зберігається право власності на передане майно;

- забезпечує 100% кредитування і не вимагає негайного початку платежів;

- забезпечує більш гнучкі умови лізингової угоди, ніж позика, оскільки дає можливість двом сторонам розробити зручну схему виплат;

- дає змогу відносити лізингові платежі на витрати виробництва лізингоодержувача і відповідно знижувати оподаткований прибуток;

- сприяє одержанню сільськогосподарськими товаровиробниками додаткових можливостей щодо збуту техніки та обладнання.

Незважаючи на активний розвиток фінансової системи, ринок лізингових послуг в Україні перебуває на стадії становлення.

Дослідження AgroDay вказують на те, що в Україні вся банківська система держави надала кредити аграріям лише на 2 млрд. доларів США в перерахунку на американську валюту. Станом на кінець листопада 2017 року залишки коштів від представників сільського господарства на рахунках вітчизняних банків, за даними НБУ, становили лише 59,6 млрд грн.

Для порівняння, слід відзначити, що на додаток до традиційних кредитів сільгоспкомпанії на Заході мають можливість скористатися більш сучасним, ніж традиційними кредитами, фінансовим інструментом, який став популярним, – купувати техніку та обладнання в лізинг.

Так, у Європі лізингове обладнання вже купується на мільярди євро щорічно. Обсяг ринку лізингу в будь-якій із 26 європейських країн зі своїми членами в асоціації Leaseurope (що становить близько 94% ринку лізингу в Європі, офіс – у Брюсселі) значно перевищує український. Наприклад, у сусідніх Словаччині та Польщі тільки в першій половині 2017 року були укладені нові договори лізингу на 1,1 млрд. євро і 7,3 млрд. євро відповідно. А в розвиненій Німеччині та Великобританії ринок уже досяг рівня 25,5 млрд. євро і 39,1 млрд. євро [6].

В Україні нині лізинговий ринок набагато менший за розмірами. Його обсяги в 2016 році, відповідно до інформації Нацкомфінпослуг, був еквівалентним лише 0,4 млрд. дол. США, а за підсумками трьох кварталів 2017 року – 0,35 млрд. дол. США.

Офіційно за 9 місяців минулого року, за даними регулятора галузі, укладено договорів фінансового лізингу на суму 9,3 млрд. грн. Загальна вартість наявних лізингових угод станом на 30 вересня 2017 року становила 24,1 млрд. грн. І лише 6,5 млрд. грн. із них припадають на сільське господарство (тобто лише 0,24 млрд. дол. США за офіційним курсом на звітну дату) [6].

Як наслідок, ми спостерігаємо, на жаль, мінімальний рівень проникнення такої ефективної фінансової послуги, як лізинг для сільського господарства, в рідній країні.

Доцільно також наголосити, що в США 120 тисяч сімейних фермерських господарств мали змогу отримати кредити від агентства FSA при Міністер-

стві сільського господарства країни. В минулому фінансовому році FSA надала кредити, зокрема, 25 тис. так званих фермерів-початківців. За останній рік агентство надало американським фермерам 5,9 млрд. дешевих кредитних доларів.

Водночас в Україні вся банківська система держави надала кредити аграріям лише на 2 млрд. дол. у перерахунку на американську валюту. Станом на кінець листопада 2017 року залишок коштів у представників аграрної сфери на рахунках вітчизняних банків, згідно з інформацією НБУ, становив лише 59,6 млрд. грн.

За проведеними розрахунками AgroDay (електронне видання про вітчизняний та міжнародний аграрний бізнес), лише 0,2% сільгосптехніки, яка зараз доступна для всіх українських аграріїв, перебуває у лізингу. З приблизно 2 млн одиниць тракторів, зернозбиральних комбайнів, сівалок, культиваторів та іншої сільськогосподарської техніки, яку механізатори готують для виходу на поля в цьому сезоні, всього близько 4 тис. одиниць придбано за лізинговою схемою.

Однак доцільно відзначити, що ситуація з часом трохи покращується. Тому приблизно з 45 тис. одиниць агротехніки, куплених аграрними господарствами впродовж минулого року, приблизно одну тисячу агрегатів придбано саме на основі лізингової схеми. Тобто на лізинг у минулому році припало в середньому 2% сільгосптехніки. А в сегменті тракторів та комбайнів у 2017 році частка лізинго-

вої техніки сягнула 5–6%. У підсумку маємо те, що поточний рівень проникнення лізингу в аграрну сферу економіки на щабель вищий від відповідного показника парку сільгосптехніки в сукупності, який сформований накопиченням за всі попередні роки. Проте для аграрної галузі, яка намагається боротися за світові експортні ринки, та все ж таки з обмеженими фінансовими ресурсами для модернізації своєї продукції, темпи впровадження лізингу є занадто низькими. Хоча аналіз вказує на те, що є ресурси для помітного покращення ситуації.

До найважливіших операторів сьогодення на ринку лізингу в Україні слід віднести такі лізингові компанії, як «Перша лізингова», Hertz, Avis Renta Car, «Оптима лізинг», які займаються лізингом автотранспорту. Лідером серед лізингодавців з обладнання та устаткування виступає «Українська лізингова компанія». Також до найбільших українських лізингових компаній належать «Українська фінансова лізингова група», «Укрдержлізинг», «Укресимлізинг». НАК «Украгролізинг» вирізняється з-поміж лізингових компаній спеціалізацією щодо надання в оренду сільськогосподарської техніки. Більшість лізингових компаній об'єднані у Всеукраїнську асоціацію лізингу «Укрлізинг» [4, с. 5].

Висновки з проведеного дослідження. Аналізуючи вітчизняний ринок лізингу, треба відзначити його активізацію, але обсяги здійснення лізингових операцій залишаються у декілька разів

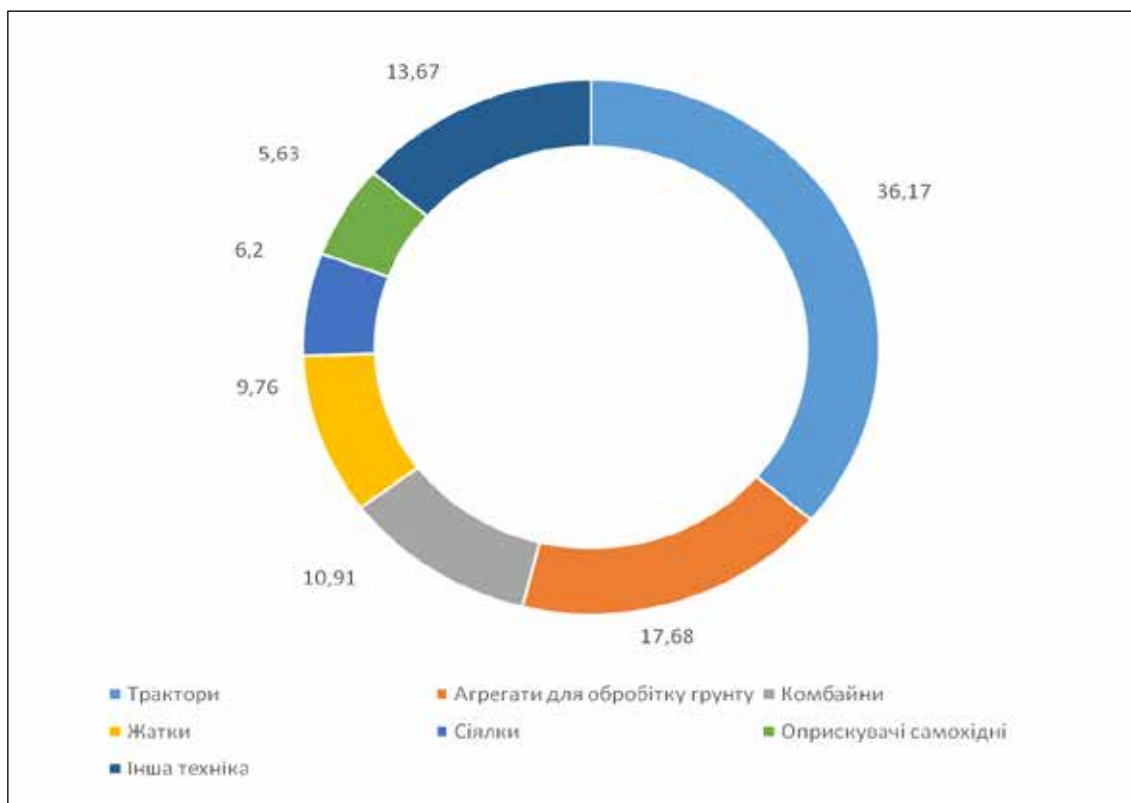

Рис. 1. Структура сільгосптехніки, наданої у лізинг членами УОЛ у 2017 р. за типами, %

нижчими за аналогічні показники західних країн. Для успішного розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс заходів із реформування податкового законодавства, встановлення норм пришвидшеної амортизації, урізноманітнення джерел фінансування лізингових операцій тощо.

Отже, ринок лізингових послуг має потребу в особливій увазі, оскільки це засіб не лише стимулювання реалізації нової техніки, пришвидшення оновлення матеріально-технічної бази, а й інтенсифікації розвитку національної економіки загалом, підвищення її якісного рівня.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Агролізинг: важливий, доступний, динамічний: http://www.vab.ua/ukr/press_centre/comments/agro-l-zing-vazhliviy-dostupniy-dinam-chniy/ (дата звернення: 02.06.2018).
2. Agres O., Sodoma R., Sadura O. Realities and prospects of Ukraine banking system *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. № 2 (23). 17–23 с.
3. Бурковська А.В. Стан і перспективи лізингової діяльності в сільському господарстві України : Економіка АПК. 2013. № 11. 72–77 с.
4. Люпин Н. Інновації та інвестиції: куди поїхати по досвід? : Аграрний тиждень : 2009. № 36(120). 5 с.
5. Садова І. Доступність і популярність фінансового лізингу : Аграрний тиждень. 2010. № 2(128). 8 с.
6. Як виглядає ринок лізингу в Україні і чи є надія на його розширення. URL: <https://agroday.com.ua/>

2018/02/09/lizung-oriyentyry-ta-shansy-na-rozvytok-lizyngu-ch-1/(дата звернення: 10.06.2018).

REFERENCES:

1. *Agrolizing: vaglivy, dostupniy, dynamichsniy* [Agro-leasing: Important, ccessible, dynamic] Available at: http://www.vab.ua/ukr/press_centre/comments/agro-l-zing-vazhliviy-dostupniy-dinam-chniy (accessed 02 June 2018).
2. Agres O., Sodoma R., Sadura O. (2017) *Realii ta perspektivi rozvitku bankivskoyi sistemy* [Realities and prospects of Ukraine banking system] banking system Financial and credit activity: problems of theory and practice. no. 2 (23). pp. 17-23 (in Ukrainian)
3. Burkovskaya A.V. (2013) *Stan i perspektuvuliz-ingovoyi diyalnosti v silskomu gospodarstvi Ukrayinu* [Status and prospects of leasing activity in agriculture of Ukraine]: Economy of agroindustrial complex. no. 11. Pp. 72–77. (in Ukrainian)
4. Lupin N. (2009). *Innovacii ta investycii: kudy poiyhaty po dosvid?* [Innovation and investment: Where to go on experience?] : Agrarian Week: no. 36 (120). p. 5. (in Ukrainian)
5. Sadova I. (2010) *Dostupnist i popularnist finansovogo lizingu* [Availability and popularity of financial leasing: Agrarian week] no. 2 (128). p. 8(in Ukrainian)
6. *Yak viglyadaye rynek lizingu v Ukraini I shi ye nadiya na yogo rozshirennya* (2018) [What does the leasing market in Ukraine look like and whether there is hope for its extension]: Available at: <https://agroday.com.ua/2018/02/09/lizung-oriyentyry-ta-shansy-na-rozvytok-lizyngu-ch-1> (accessed 10 June 2018).

Sadura Oksana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking and Insurance
Lviv National Agrarian University

Agres Oksana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking and Insurance
Lviv National Agrarian University

Tomashevsky Yuriy

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking and Insurance
Lviv National Agrarian University

DEVELOPMENT OF LEASING AND ITS PERSPECTIVES IN AGROINDUSTRIAL COMPLEX OF UKRAINE

The purpose of the article. During the last years, the material and technical base of the agroindustrial complex has been significantly destroyed. Insufficient supply of agricultural enterprises by material and technical means (tractors, combines, cars and other means) is directly related to the lack of financial resources.

One of the ways of reproduction of fixed assets is leasing – a special sphere of entrepreneurial activity, which is widely distributed abroad, – today it is developing in Ukraine. Leasing is one of the most attractive and most promising forms of investment, which can significantly revive the process of updating the material and technical base of agricultural commodity producers and the entry of Ukraine's economy into the structure of the world market.

Methodology. The problem research is based on the organizational and financial mechanism and the use of the leasing market in modern conditions and on the basis of domestic leasing companies.

Results. Agricultural commodity producers are in a position to meet a significant need for credit resources through the full utilization of the potential of the leasing market. Leasing may be a good alternative to bank lending, since it allows you to significantly reduce start-up investment, and thus opens up wide opportunities for small and medium-sized businesses. In comparison with other methods of acquisition of technical means (bank loan, payment for delivery, purchase with delay of payment, etc.), leasing has a number of advantages: it reduces the risk of non-repayment of funds, since the lessor retains the ownership of the transferred property; provides 100% lending and does not require an immediate start of payments; provides more flexible terms of a leasing transaction than a loan, since it provides an opportunity for both parties to develop a convenient payment scheme; makes it possible to apply lease payments to the costs of the lessee's production and accordingly reduce the taxable profit; promotes the acquisition of additional opportunities for agricultural commodity producers in terms of sales and despite the active development of the financial system, the market for leasing services in Ukraine is in the stage of formation.

AgroDay's research suggests that in Ukraine, the whole banking system of the state provided loans to farmers only for \$2 billion in terms of the US currency. As of the end of November 2017, the balance of funds from representatives of agriculture on the accounts of domestic banks, according to the NBU, amounted to only UAH 59.6 billion. For comparison, it should be noted that in addition to traditional loans, agricultural companies in the West have the opportunity to take advantage of more modern rather than traditional loans, the financial instrument that has become popular there – to buy equipment and equipment for leasing. So, in Europe, leasing equipment is already bought at billions of euros annually. The volume of the leasing market in any of the 26 European countries with its members in the Leaseurope association (representing about 94% of the leasing market in Europe, the office in Brussels) significantly exceeds the Ukrainian one.

Analyzing the domestic leasing market, it should be noted its activation, but the volume of leasing operations remains several times lower than similar indicators of western countries. For successful development of leasing in Ukraine it is expedient to carry out a complex of measures on reforming the tax legislation, setting standards of accelerated depreciation, diversifying sources of financing of leasing operations, etc.

Practical implications. The market of leasing services needs special attention, as it is not only a means of stimulating the implementation of new technology, speeding up the material and technical base, but also intensifying the development of the national economy as a whole, improving its quality level.

Value/originality. In our work it is indicated that leasing is a special form of reproduction of fixed assets, a kind of entrepreneurial activity. The basis of leasing is the long-term lease of property, that is, its transfer for temporary use on terms of payment, timeliness and repayment or redemption. It is proved that today the market of leasing services in Ukraine is in the stage of formation in comparison with European countries. Proposed measures to activate the market of leasing services.